

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СТРУКТУР

доц. Древаль О.Ю., студентка Мельник Л.В.

В сьогоденних ринкових умовах багатьом підприємствам дуже важко відзначитися на ринку як дійсно стійкими як у виробничому, так і у фінансовому плані. Нерівномірний випуск продукції власного виробництва, нестабільна податкова система, великий рівень податків та відрахувань у фонди, незахищеність державою вимагають від підприємств постійного аналізу їх діяльності. Тому ефективність прийняття та обґрунтування економічних рішень є своєрідною ділянкою роботи підприємств, на що суттєво впливає якість роботи управлінського апарату, результативність прийнятих ними рішень. Останнє залежить, перш за все, від рівня організації управлінського процесу. У зв'язку з цим виникає необхідність у визначенні ефективності організаційної структури управління підприємства, яке проводиться з метою удосконалення елементів механізму управління і стимулювання високих результатів діяльності підрозділів підприємства, а також управлінського персоналу.

Даною проблемою займалося багато вчених, серед яких А.Б. Крутик, В.В. Гончаров, А.В. Ігнатева, М.М. Максимцев, Н.Н. Федорова, В.И. Бовікін, Х. Віссемо, Дж.К. Лафта, А.Я. Лейман та ін. О.Л. Трухан пропонує розглядати показники ефективності складу системи і структури зв'язків, що розподіляються на ті, що характеризують структуру управління, рівень відносин між управлінськими елементами, налагодженість зв'язків між ними. Рациональність структуризації пропонується оцінювати по відповідності функцій, що виконуються управлінським персоналом, задачам діяльності і підрозділу. Організованість відносин слід розглядати через інформаційну взаємодію (обмін інформацією у формі нарад і у документальному вигляді). Налагодженість зв'язків оцінюється по обсягу зв'язків та їх регулярності. Вчені В. Фіонін, А. Терешин, зводять оцінку ефективності організаційної структури управління лише до визначення фінансових показників діяльності підрозділів і підприємства в цілому, не включаючи вплив організаційних факторів.

При оцінці організаційних структур варто розглядати показники ефективності досягнення функціональних цілей. При цьому передбачено оцінювати досягнення економічних і соціальних цілей, так як вони присутні всім групам контрагентів підприємства. Економічність управлінської діяльності визначається шляхом співставлення затрат на управління і затрат на виробництво продукції в цілому, прибутку, що припадає на управлінський персонал і його заробітну плату. Виконання соціально-функціональних цілей

вимірюється здатністю управлінського персоналу якісно виконувати свої посадові обов'язки.

Показники ефективності адаптації до зовнішнього середовища визначається здатністю системи управління адекватно і своєчасно реагувати на виникаючі дестабілізаційні фактори, що можливо при якісній інформованості про зовнішнє середовище, реакції з її сторони на діяльність підприємства. Тобто необхідна оцінка ступеня володіння інформацією про зовнішнє середовище, реакція з її сторони на діяльність підприємства. При цьому пропонується оцінювати дві групи показників: ті що показують володіння інформацією про зовнішнє середовище, і ті що показують ступінь врахування зовнішніх впливів через відповідність виконаних замовлень вимогам клієнтів підприємства.

При розробці і використанні організаційних структур немає єдиного правила їх вибору. Розміри підприємства, сфера діяльності, обсяги випуску, автоматизованість виробництва, галузь, в якій воно працює, - все це необхідно враховувати при виборі організаційної структури. Наприклад, підприємства сільського господарства здебільшого невеликі за розміром, тому при проектуванні структури не варто ускладнювати їх побудову, бо це призведе до погіршення якості їх функціонування. Для підприємств торгівлі в залежності від розмірів варто використовувати лінійну, лінійно-функціональну або дивізійні продуктову чи ринкову організаційні структури. У сфері наукової діяльності – матричні структури, які дозволяють інтеграцію різних видів діяльності підприємства в рамках реалізованих проектів, програм; одержання якісних результатів з великої кількості проектів, програм, продуктів, залучення керівників усіх рівнів і фахівців у сферу активної творчої діяльності по реалізації організаційних проектів і, насамперед, по прискореному технічному удосконаленню виробництва; досягнення більшої гнучкості і координованості робіт.

Ефективність організаційних структур управління впливає на ефективність менеджменту підприємства і стосується передусім таких внутрішніх характеристик організації, як координація, система передавання, механізм прийняття управлінських рішень та їх взаємодія з ринковим оточенням. Лише при високому рівні цих характеристик організація зможе отримати максимально високий результат. Тому для кожної організаційної структури необхідно обрати ті економічні критерії оцінки ефективності, що дозволять максимально пристосувати її структуру до зовнішнього середовища. Подальшим направленням нашого дослідження є оцінка впливу введення нових посад лінійних та функціональних керівників на показники ефективності організаційно структури управління, дослідження особливостей організаційних структур підприємств, що займаються різними видами діяльності (наукова діяльність, торгівля, освіта, сільське господарство та ін.)